

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

โครงสร้างตลาดและการวิเคราะห์ต้นทุนการเปลี่ยนผู้ให้บริการในอุตสาหกรรม
โทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

Market Structure and Switching Costs Analysis of Mobile Telephone Industry in Thailand

โดย

นางสาววันวิสาข์ พุทธิกุล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2550

วันวิสาข พุทศศักราช 2550: โครงสร้างตลาดและการวิเคราะห์ต้นทุนการเปลี่ยนผู้ให้บริการใน
อุตสาหกรรมโทรศัพย์เคลื่อนที่ในประเทศไทย ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ดาราวรรณ วิรุฬผล, Ph.D.
91 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างตลาด การวิเคราะห์ และประมาณค่าต้นทุนในการ
เปลี่ยนผู้ให้บริการของอุตสาหกรรมโทรศัพย์เคลื่อนที่ในประเทศไทย ซึ่งมีผู้ให้บริการหลักคือ AIS DTAC และ
Orange โดยพิจารณา 2 ประเด็นด้วยกันคือ ประเด็นแรกคือ การศึกษาถึงโครงสร้างตลาดโดยใช้ทฤษฎีของ
หน่วยธุรกิจและการหาอัตราการกระจุกตัว ประเด็นที่สองคือการวัดค่าต้นทุนในการเปลี่ยนผู้ให้บริการของผู้ใช้
บริการโทรศัพย์เคลื่อนที่แต่ละราย โดยใช้แบบจำลองของ Shy (2002) รวมไปถึงผลกระทบของต้นทุนในการ
เปลี่ยนผู้ให้บริการที่มีต่อระดับการแข่งขัน โดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการแต่ละราย ในช่วงระหว่างปี
พ.ศ. 2541 ถึง 2548 และช่วงระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2545 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548

ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมโทรศัพย์เคลื่อนที่ในประเทศไทยในปัจจุบันมีโครงสร้างแบบผู้ขาย
น้อยราย เมื่อพิจารณาถึงอัตราการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมพบว่า อำนาจทางการตลาดกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้
ขายรายใหญ่สูงนั่นคือ AIS โดยที่มีค่าดัชนี CR₃ เท่ากับร้อยละ 55.54 และค่าดัชนีเฮอรัฟฟินดัล เท่ากับ 0.300 แสดง
ถึงควมมีอำนาจตลาด มีความสามารถในการกำหนดราคา และมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการกีดกันการเข้ามาของ
ผู้ประกอบการรายใหม่สูง

ในส่วนของการวิเคราะห์ต้นทุนในการเปลี่ยนผู้ให้บริการของผู้ใช้โทรศัพย์เคลื่อนที่พบว่า ต้นทุนการ
เปลี่ยนผู้ให้บริการของผู้ใช้บริการของ AIS มีค่ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้บริการของกลุ่ม DTAC และ
Orange ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีค่ารองลงมาตามลำดับ ซึ่งผู้ให้บริการแต่ละรายต่างมีพฤติกรรมในลักษณะที่พยายาม
สร้างต้นทุนให้เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการ

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าระดับของการกระจุกตัวในอุตสาหกรรม และค่าของต้นทุนในการเปลี่ยนผู้
ให้บริการ สามารถบอกถึงลักษณะ โครงสร้างตลาดและการมีอำนาจตลาด จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า AIS
เป็นผู้ประกอบการที่มีการกระจุกตัวสูงที่สุดในอุตสาหกรรมโทรศัพย์เคลื่อนที่ รวมไปถึงเป็นผู้ที่มีต้นทุนในการ
เปลี่ยนผู้ให้บริการสูงที่สุดด้วยเช่นกัน นั่นหมายถึงว่า AIS เป็นผู้ที่มีอำนาจทางการตลาดสูงสุด มีความสามารถในการ
กำหนดราคา ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นคุณลักษณะของตลาดผู้ขายน้อยราย

Wanvisa Phuttakoon 2007: Market Structure and Switching Costs Analysis of Mobile Telephone Industry in Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Darawan Virunyaphol, Ph.D. 91 pages.

The objectives of the study are to study a market structure, to analyses and to estimate cost of mobile switching service under 3 main operators i.e., AIS, DTAC, and Orange. The study will concentrate on 3 main issues i.e., 1) To study in market structure based on business theory and concentration ratio. 2) To study measure switching costs of each provider through SHY model (2002). 3) To study the effect of switching costs on competitive levels. Data used is analyzing process in the secondary, which was gathered during the period from 1998 to 2005 and from March 2002 to December 2005.

The results indicated that Thailand mobile industry had Oligopoly structure with the product equivalent to network service. A market power was concentrated among a few large providers as concluded by concentration ratio (CR_3) and Herfindahl Index, which were equal to 55.54% and 0.300 respectively; The interpretation implied that there were high competitive pricing and high barriers to entry.

The estimation of switching costs found out that consumers under network service of AIS had high cost than DTAC and Orange.

The conclusion found out that AIS had highest concentration and switching cost, which mean that AIS gained the market power and high competitive pricing, which were characteristic according to oligopoly market.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

___ / ___ / ___

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดาราวรรณวิรุฬผล ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ช่วยเหลือสำหรับการวางแผนงานวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สังเวียน จันทร์ทองแก้ว กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก อาจารย์กรกฎ วิจิตรพงศ์ กรรมการที่ปรึกษาวิชาการ ตลอดจนผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์เพิ่มเติมเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ร่วมกันประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ข้าพเจ้า และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ทุก ๆ ท่าน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ห้องสมุดพิทยาลงกรณ์ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ทุกคน ตลอดจนมิตรสหายที่มีได้เยี่ยมยามถึงในที่นี้เป็นจำนวนมากที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาและคอยกระตุ้นให้จัดทำวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จด้วยดี หากวิทยานิพนธ์นี้มีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

วันวิสาข พุทธศุค

มกราคม 2550